LII. évfolyam. Kolozsvár, 1942. december. 12. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

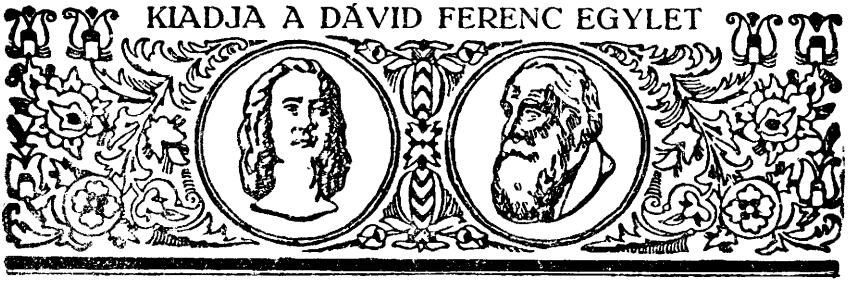

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Karácsony a kórházban

(A hódmezővásárhelyi közkórházban, a betegek karácsonyfájánál elmondotta: Biró Lajos).

Karácsony, — egy télen nyíló virágos kert... Amikor odakint a hideg megöl és elpusztít minden élő növényzetet, akkor megkezdődik a bimbók fakadása, virágok nyílása, — mint egy csodálatos virágházban, — az emberekben, a lélek kertekben s mire megérkezik hozzánk Karácsony ünnepe, tele vannak a lelkek szív-virágokkal... Karácsony a szívek virágzásának szent és titokzatos napja. Ilyenkor kezek cserélnek egymással kedves ajándékokat és szívek cserélnek egymással jóságokat...

Karácsonykor, valamilyen különös módon megváltozik a világ. Mások lesznek benne az emberek... valahogy megszépül benne minden, az egész élet. Karácsonykor szebbek lesznek az embrek, mint máskor, mert jobbak az emberek, mint máskor... Mindenki jó akar lenni valakihez karácsonykor. — Karácsony idején nagy forgalom van a szívek vonatján, — a Szeretet utazik egyik szív állomásától a másikig. Karácsonykor szeretnek az emberek és az teszi szebbé a világot, az embereket és az életet...

Igen, ez Karácsony... gondolja búsan a lelketek, — úgy-e testvéreim?... Ez Karácsony otthon... de itt a kórházban, az édes otthontól messzire, a betegek házában a Karácsony olyan, mint egy borus, nehéz esőfelhő... szálló sóhajok tartják csak fenn ezt az esőfelhőt, de alig tudják már tartani, attól lehet félni minden pillanatban, hogy letalál szakadni és könnyzáporával rá fog a lelkekre zuhogni... Mert bár igaz, hogy mindent adnak itt, ezen a karácsonyfán, amit más karácsonyfák alatt is adni

szoktak: gyermeknek színes papirba csomagolt édes cukorkát, fázóknak meleg ruhát, embernek puha kalácsot, de mégis fájdalmas fa a kórház karácsonyfája, mert az otthont hozza emlékezetünkbe, az otthont, — ahol most a karácsonyfa mellől hiányzik valaki... valaki, aki a kórházban a karácsonyfát most könnyes szemeivel és hazasuhanó lélekkel nézi. Az otthon drága képét hozza lelketekbe a karácsonyfa, — úgy-e testvéreim, — ahol most csendesen összeülnek, talán csak egy kis fenyőgalyacska körül és éppen benneteket emlegetnek: Vajjon mit csinál most, vajjon hogy tölti el az ünnepet a mi betegünk?...

Tudom, hogy ilyen szomorú érzelmek szállonganak búsan a beteg ember lelkében, — de örüljetek azért testvéreim ennek a fának mégis. Hiszen ha már otthon nem láthatjátok a karácsonyfát, legalább itt van karácsonyfátok. Akik ezt a karácsonyfát és az ajándékokat összeadták, e kórház orvosai, ápolói, alkalmazottai és a betegek látogatói, akik ezt a sok szépet és jót nektek összehordták, azok éppen az otthont akarták ide varázsolni a kórházba, mindenkinek a maga otthonát, mert tudják, hogy egy beteg szívének nincs jobban eső ajándék, mintha hazulról, az otthonából hoznak neki valamit. Elhagyott otthonotokból a karácsonyi ünnep hangulatát, melegét és szeretetét akarták nektek elhozni ők, hogy érezzétek azt, hogy itt is családban vagytok, — ha nem is az otthoniban, — de itt is szívek vannak körülöttetek és ezek a szívek szeretnek benneteket... Erről beszél némán ez a karácsonyfa. Tudom, hogy fáj a szíveteknek, hogy itt és betegen kell karácsonyozni, de adjatok hálát Istenünknek azért, hogy életben talált ez a Karácsony is, mert lehetne másképen is, — sehol sem karácsonyozni, nem a földön élők között lenni...

Én is feküdtem beteg testtel ebben a kórházban, igaz, hogy nem Karácsonykor, — hanem májusban... amikor nem benn a szobákban öltöznek díszbe a fák, hanem odakint a természetben van ünnep. Amikor napfény arannyal leöntött nappalok és ezüstfényes, holdas éjszakák csendjében virágok születtek... Amikor a legszebb a világ, — én akkor feküdtem itt benn a sóhajok ágyán... de hittem. Hittem, hogy orvosaim kezének és eszének felhasználása mellett meggyógyít Az, Akiről ez a karácsonyfa beszél: Jézus Krisztus, az Örök Jó Orvos...

A karácsonyfa örökzöld fenyő, amely télen is virul, amikor a többi fák halottak. Örökké viruló, mint a Remény... A karácsonyfa ezért: a Hit fája. Ültessétek át a lelketekbe a Hit fáját s gondoljatok mostanában sokat Arra, Akiről Karácsony ünnepe és ez a fa beszél halkan... Arra az isteni Fiura gondoljatok, Aki annyi beteget meggyógyított, amikor testben a földünkön járt és amióta elment innen, azóta onnan Túlról gyógyítja a Benne hivőket. Higyjetek Jézuson át és Jézus által abban az édes jó Istenben, Aki minden életnek és minden embernek Ura és Aki akkor is, — amikor a földi orvos tudásával megáll és azt mondja: Itt

csak Isten tud segíteni, — higyjetek Abban, Aki ilyenkor is, a legreménytelenebb állapotban is meg tud gyógyítani.

Van ennek a karácsonyfának minden beteg részére egy láthatatlan ajándéka. Minden ágán van egy kis levélke, borítékba zárva, a kórház minden betegének megcímezve. Az Égben írták ezeket a leveleket és ha, aki beteg sokat gondol mostanában az ég felé és ha kezét, lelkét nyujtja az Égi Gyógyító Orvos, Jézus felé, hogyha alázatos könyörgéssel járul Isten Atyánk elé, akkor kézbesíteni fogják neki ezt a levélkét. Két szó van benne csupán, két boldogító szó: Meggyógyultál, hazamehetsz... Kívánom, hogy ezt a láthatatlan ajándékát a karácsonyfának, ezt a boldogság levelet, minél előbb kézbesítsék nektek... Ámen.

Unitárius Inasotthon

Hosszú éveken keresztül vajudott, míg végre megvalósulhatott. Szükségét mindenki már régóta érezte, hiszen nemzeti és unitárius életünknek ma már egyik legfontosabb kérdése a kereskedelmi és ipari pályák utánpótlásának megoldása. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kimutatást készített ezeknek a pályáknak utánpótlásáról és szomorúan állapíthatjuk meg belőle, hogy míg a világháború előtt minden 100 mesterre 118 tanonc esett, ma már minden 100-ra 60 ha esik és ezeknek csaknem fele nem magyar, hanem idegen. Ha ezen a kérdésen nem segítünk, éppen az őrségváltás idején iparunk és kereskedelmünk könnyen csődbe juthat. Unitárius inasotthonunk létrejöttét a már rég megszületett vágy mellett két sajnálatos körülmény siettette. Az egyik az volt, hogy a kolozsvári állami tanonc-otthon vezetősége igéretet tett, hogy 30 unitárius gyermeket felvesz. Az igéretnek azonban építkezési hiány miatt nem tudott eleget tenni. A második, a diósgyőri vasgyár, a főgondnok levelezése alapján nagy örömmel igérte meg 25 unitárius inasnak a felvételét. Azonban mikor a jelentkezők nagy számából ki lehetett választani a középiskolát végzetteket, mert a szükségletet ezek is pótolták, a gyár megfeledkezett igéretéről s még azt sem tartotta kötelességének, hogy szándéka megváltoztatásáról minket értesítsen. Ezeknek a sajnálatos körülményeknek a hatása alatt beláttuk, hogy unitárius falvaink népét csak úgy tudjuk az ipari pálya felé terelni, ha nem kell mindig mások ajtaján kopogjunk és magunk is felállítjuk inosotthonunkat. Emellett Kolozsváron az összes többi felekezeteknek meg volt már az inasotthonuk, csak a miénk hiányzott. A kollégium igazgatósága a volt szövetkezet helyét átengedte az inasotthon céljaira. Dr. Gyulai Tibor budapesti Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára támogatást igért. A kolozsvári Ipartestületnek egyik gyűlésén kérésünkre a polgármester úr 4000 pengőt ajánlott fel, a város

részéről és további 6000-et kilátásba helyezett. A kolozsvári „Siculia" R.-T. dr. Bernád Ágoston elnöklésével 1000 pengőt szavazott meg az inasotthon céljaira. Így meg volt az alap a kezdéshez.

Ezen alapon behívtuk mindazokat a jelentkezőket, akik 14-ik életévüket betöltötték. A fiatalabbakat nem hívhattuk be, mert az érvényben levő törvények szerint csak a 14. életévet betöltöttek segődtethetők el. Őszintén meg kell vallanunk, hogy a megérkezett tanulók sok csalódást okoztak. Hiába hívtuk már annyiszor föl egyházközségeink vezetőségének figyelmét, hogy a géplakatosi szakmán igen nagy túlzsúfoltság mutatkozik és próbálják a gyermekeket más, kevésbbé zsúfolt iparágak felé irányítani, mikor megérkeztek, minden jelentkező géplakatos akart lenni. Voltak olyanok is, akik azzal a tévhittel indultak otthonról útnak, hogy a gimnáziumba mennek és nem tanoncnak. Ezekkel hiába próbáltuk megértetni a helyzetet, minden szavunk falrahányt borsó maradt, mert csalódottan, maguknak és nekünk is kellemetlenséget okozva, hazamentek. Voltak egy páran, akik szüleikkel érkeztek meg. A szülőknek azután elmondottuk, hogy fia részére azt az iparágat választhatja, amelyiket legmegfelelőbbnek gondolja, mert mi el tudjuk helyezni, akármilyen szakmában. Egyik helyről a másikra küldtük, mindenütt szívesen fogadták, de sehol sem tetszett. Mindenre volt valami kritizáló szava, míg végre kijelentette, hogy egyik sem megfelelő, mert ő azt szeretné, ha a fia télen itt tanulhatna, nyáron meg otthon segíthetne neki. Ilyen feltételek mellett természetesen senkit sem tudunk elszegődtetni! Egy másik szülő egyenesen megvádolt, hogy gyermekének oly kevés kenyeret adunk. Pedig hát minden inas tanuló, a diákokkal teljesen egyforma bánásmódban részesül és ugyanazt a kosztot kapja. A kellő irányításnak hiányát láttuk abban is, hogy voltak gyermekek, akik 4—5 napi munka után azzal a bölcs megállapítással léptek elő, hogy a munka piszkos és ők tovább nem tudnak dolgozni. Voltak tanoncok, akik miután egy hétig valamilyen szakmában dolgoztak, átkérezkedtek egy másikra, onnan meg egy harmadikra, hogy azután szó nélkül hazamenjenek. Ennek természetesen az lett a következménye, hogy az elszegődtető gazdák előtt hitelünk megcsappant s ezután kéréseinkre olyan könnyen igenlő választ nem adnak. Minden tanoncot a legjobb helyre törekedtünk elhelyezni, illetve olyan helyekre, amelyeknek biztos jövőjük van, mert állami segítségben részesülnek, bár most még csak kialakuló félben vannak. Az ide elszegődtetett tanoncoknak hiába próbáltuk megmagyarázni a jövendő kilátásait, mert mindig volt valami megjegyzésük s a vége az lett, hogy hazamentek. Egy ilyen helyről pl. nyolcan mentek el.

Mindezeket a szomorú tapasztalatokat nem azért írjuk le, mintha kiábrándulva az egész iparostanonc kérdésből, ered-

ménytelennek tartanánk azt. Nem. Hiszen csaknem 30 tanuló itt van, dolgozik és hisszük, hogy jó iparosok lesznek belőlük. Ezek a tapasztalatok megmutatják azonban, hogy már otthon, az iparos pályára készülőknek több felvilágosítást és irányítást kell adni.

Meg kell értetni, hogy bármilyen jó helyre is szegődik el az a tanonc, az első hónapok bizony sok fölösleges munkát kívánnak és olyan dolgokat is meg kell szokni, ami nem kellemes ugyan, de még sajnos, a tanoncévek velejárói.

Aki az ipari pályára adja magát, az hagyjon fel minden olyan hiú reménnyel, hogy majd egyszer ismét visszakerül a falujába. Tapasztalataink szerint igen sok szülő azzal a gonddal engedte el gyermekét, hogy majd itt kitanul egy pályát, ami sohasem fog ártani s aztán pedig ismét visszatér az ekeszarvához. Azok a gyermekek, akik ilyen gondolatokkal jöttek el, az első nehézségnél megtorpantak s úgy érezték, hogy hiába az ők tanulásuk, hiszen az apjuk is meg volt enélkül.

A legtöbb baj azonban onnan adódik, hogy a gyermekek csak géplakatosok akarnak lenni. Meg kell értetni, hogy ez a szakma túlzsúfoltsága mellett nem kecsegtet biztos megélhetéssel és sok olyan számukra ismeretlen iparág van, melyen maguknak inkább tudnak biztos megélhetést teremteni.

Végül pedig meg kell értetni a szülőkkel, hogy a Berde-Bizottság tesz nekik szolgálatot, amikor gyermekeiknek ingyen lakást, kosztot és elhelyezést nyújt, nem pedig fordítva. Sok szülő olyan magasról egyezkedik, mintha nekünk örökösen hálánkat és köszönetünket kellene kifejezni, hogy ő volt szíves általunk gyermekének biztosabb megélhetést nyújtani, mint engedni, hogy idegen városokban idegen fajoknak olcsó pénzért szolgálatba álljon.

Ha ezeket a tapasztalatokat egyházközségeink vezetősége nem téveszti szem elől, hisszük, hogy unitárius tanoncotthonunk egyházunknak és fajunknak egyik legerősebb fenntartó bástyája lesz, mert rajta keresztül egyházunk és fajunk építői kerülnek ki boldogabb és magyarabb jövendőnk felépítésére.

Bodor András.

Dr. bölöni Mikó Gábor
1875—1942.

Dr. bölöni Mikó Gábor kir. kincstári főtanácsos, az Országos Földhitel Szövetkezet ügyvezető igazgatója, Marosvásárhelyen született bölöni *Mikó* Miklós kuriai bíró és felesége Tauffer Lenke házasságából. Középiskolai tanulmányait a marosvásár-

helyi, majd pedig a budapesti ref. főgimnáziumban, egyetemi tanulmányait pedig a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen végezte. Jogi tanulmányainak elvégzése után az akkor felállított Országos Központi Hitelszövetkezet szolgálatába lépett, ahol az ügyvezető igazgatói rangig emelkedett. A Hitelszövetkezet kötelékében legutóbb a személyzeti ügyek rendkívül nagy körültekintést igénylő irányítását végezte. Számos vidéki hitelszövetkezet létesítése fűződik nevéhez.

A világháborút mint népfelkelő huszárfőhadnagy küzdötte végig, ahol vitéz magatartásáért az ezüst és bronz legfelsőbb elismeréssel és a német vaskereszttel tüntették ki. A világháború befejezése után ismét átvette régi ügykörének intézését.

A szövetkezeti élet terén kifejtett rendkívül értékes tevékenységének elismeréséül a Kormányzó Úr a kincstári főtanácsosi címmel tüntette ki. A trianoni békeparancs életbelépése után kimagasló érdemeket szerzett az Erdélyből kiözönlő székely menekültek elhelyezése és támogatása körül.

Nagynevű nagyatyjának, *bölöni Mikó Lőrinc* jogtanárnak hagyományaihoz híven igen tevékeny munkásságot fejtett ki az unitárius egyház kebelében is. Az egyházi élet terén szerzett érdemei elismeréséül a budapesti egyházközség tb. gondnoki címcel tüntette ki. Elnöke volt az Unitárius Misszió Ház bizottságának, valamint a budapesti unitárius egyházközség pénztári bizottságának is.

Gazdasági és pénzügyi vonatkozású kérdésekben szakavatott tanácsai döntő súllyal estek latba.

Hivatali és egyházi ténykedése mellett időt szentelt a zeneművészet ápolására is. A zongorajátszás terén Isten áldotta tehetség volt. A magyar dalköltészetet több rendkívül hangulatos szerzeménnyel gazdagította. Szerzeményeit több zeneműkiadó hozta könyvárusi forgalomba.

Boldog házasságából három gyermek született.

Temetése december 7-én nagy részvét mellett folyt le a farkasréti temetőben. Az egyházi szertartást *Szent-Iványi* Sándor lelkész végezte, az unitárius egyház részéről *Ferenc* József lelkész, a budapesti egyházközség részéről *Kelemen* Béla egyházközségi gondnok, az OKH. nevében dr. *Schandl* Károly titkos tanácsos, felsőházi tag, a Hargita jelképes székely község nevében pedig *Pál* András szkv. huszárőrnagy meghatott szavakkal vett búcsút a magyar közélet és az nitárius egyház nagy halottjától.

Áldott emlékét megőrizzük szívünkben!

Ny.

Bölöni Vilmos
(1878—1942.)

Kövenden látott napvilágot 1878-ban és 1942. november hó 28-án hunyta le szemét, mint nyugalmazott lelkész. Lelkészi működését 1900-ban a háromszékmegyei Sepsiszentgyörgyön kezdte, 1909 őszén Székelyudvarhelyre ment, honnan 1927-ben Kolozsra nyert kinevezést s ott folytatta a lelkészi munkát, míg az elmult évben nyugdíjba nem vonult.

Erőteljes férfi, kiváló jómagyar, jól képzett lelkész volt. Fiatal lelkész korában Bodnár Zsigmond budapesti egyetemi m. tanár „Erkölcsi törvényét" magyarázva, arról a Keresztény Magvetőben több tanulmányt írt. Az Unitárius Szószék című prédikációs folyóiratnak hosszú időn át szerkesztője volt. Ebben a folyóiratban sok beszéde jelent meg; egy kötetet „Ébresztgetés" címen külön kiadásban is kiadott.

Beszédei telve vannak bölcseleti gondolatokkal, erővel s lelkesedéssel és hatalmas szónoki erővel is szokta azokat előadni.

Papi éveinek utolsó idejében egészsége meggyöngült, régi erőteljes, férfias alakja már csak részben mutatta a régi, daliás erőt. Feleségének korai elhalálozásával valóban életének igazi segítségét veszítette el. Azután sok megpróbáltatáson ment keresztül, de férfias lélekkel elviselte azokat is, mint a román megszállás viharait.

Élete, munkássága nem volt hiábavaló: Eszméi tovább élnek hívei, tanítványai lelkében. Gyermekei, köztük Bölöni Béla tüzérszázados híven őrzik és tovább fejlesztik lelkének szent örökségét: a megtisztult kereszténységet, a hősi magyar életet.

Temetése november hó 30-án ment végbe Kolozson dr. Aburdbányai János teol. dékán, Rázmán Mór és Komjátszegi Géza lelkészek szolgálatával.

Emléke áldott mindörökké.

Katona Ferenc
(1879—1942.)

Papi család sarja és igazi lelkész volt egész életében. A lelkészi munka és hivatás betöltötte egész életét. Úgy szerette a nemes hivatást, hogy azzal egész élete össze volt nőve.

Hivatásteljesítését a martonosi egyházközségben kezdte meg 1903-ban. Építő munkáját dícséri a szép stílusban épült, tágas és áhitatot sugalló templom s az egyházközsében állandóan szép eredményt felmutató egyleti élet. Hosszas időn át a

köri Dávid Ferenc egyletnek titkára volt s ezt az állást is igazi nemes becsvággyal töltötte be. Az egylet központjának levéltára ma is tanuságot teszen az ő rendkívül buzgó, szorgalmas és pontos titkári működéséről. Odaadó munkásságának jutalmául az egyházkör előbb jegyzőnek, később pedig esperesnek választotta. Háromszor választották esperesnek s így esperesi működése csaknem 20 esztendőre terjedt. Ezt a tisztséget igazi méltósággal, nagy áldozattal, szorgalmas munkával végezte. Kartársaihoz, munkatársaihoz mindenkor igazi jóakarattal viseltetett. A bonyodalmas személyi ügyeket mindenkor szeretettel, nagy tapintattal és békességteremtés vagy fönntartás gondolatával intézte el. Mint egyházkörének képviselője mindenkor tekintélyt jelentett a hatóságok és más egyházak felé.

Háromszor nősült. Első felesége Simon Zsuzsa volt, aki a papi hivatást teljes mértékben megértette és férjének nemcsak gazdasági ügyekben, hanem a népnevelésben és egyleti munkában is hivatásos segítő társa volt.

Második felesége gyermekszülésben rövid egyévi együttélés után meghalt. Harmadik felesége: futásfalvi Hamar Anna megpróbált életének igazi vigasztalója, önfeláldozó segítőtársa volt. Házas életét Isten egy fiú-gyermekkel áldotta meg. Élete, munkássága szép volt, pályafutása nemes. Papi munkásságának utolsó éveit felhők borították be, pályájának szúró tövisei is jelentkeztek. Panasz nélkül itta ki a keserű poharat, nemes lélekkel tűrte, amit a sors reámért.

Most már túl van az élet csapásain. Boldog, munkás életének emléke fönnmarad híveinek, barátainak, szeretteinek lelkében.

AZ ERDÉLYI SZEMLE új számában Sütő Nagy László „Új emberek — új szellem" címmel vitéz Nagy Vilmos és vitéz Miklós Béla kinevezésével foglalkozik, dr. Csekey István egyetemi tanár „Magyar hősiesség" címen az ifjúsághoz szól, Zilahi-Sebess Jenő befejezi a magyar nemzet hanyatlásairól és emelkedéseiről írt cikkét, Máthé-Török Gyula nemzeti szobrászatról elmélkedik, Péchy Horváth Rezső Galilei haláláról emlékezik meg, S. Nagy László Pintér Jenő irodalomtörténetét és Dulin Elek hatályos sajtójogát ismerteti, Florián Tibor Márai Sándor röpiratáról számol be, Csiby Lajos székely elbeszélést ad, Bencze Domokos, Horváth Sándor, Varró Dezső a költőket képviselik, Walter Gyula könyvekről, Longhy István a kolozsvári színház 150 éves jubileumáról, Szotyori Endre a felekezetközi békéről, a Petőfi Társaság megújhodásáról és egyéb eseményekről írnak. Megrendelhető Kolozsvárt, Szentegyház-utca 30., vagy Budapest, V., Csanády-u. 6.

JÓZAN MIKLÓS PÜSPÖK ÚR **„Aratás“**, (Írások könyve) című műve a karácsonyi könyvpiacon megjelenik. E mű az író munkásságának legjavát adja. Ára fűzve 10 P., kötve 15 P.

JÓLTEVŐINK EMLÉKE. Külön lenyomat a Keresztény Magvetőből. Tartalmazza Józan Miklós püspök úr, Gálffy Zsigmond igazgató beszédeit és Benczédi Pál felolvasását Augusztinovics Pálról. Ára 50 fillér. Kapható szerkesztőségünkben és a „Kaláka“ szövetkezetben.

ABRUDBÁNYAI JÁNOS ÉS FERENC JÓZSEF: **Untárius Naptár 1943-ik közönséges évre.** Új szerkesztőkkel, új formában a vargyasi Máté Ernő budapesti könyvnyomdájában igazi unitárius arculattal és nagyon értékes tartalommal jelent meg. Az írók között ott találjuk dr. GeleiJózsef főgondnok, a szerkesztők, P. Szentmártoni Kálmán, dr. Mikó Lőrincné, Bodor András, Márkos Albert, Pálffy Ákos, Izsák Domokos és még sok jeles író munkáját. A több mint 8 ívre terjedő naptár ára 80 fillér. Melegen ajánljuk olvasóink szíves pártfogásába.

JÁNOSFALVI SÁNDOR ISTVÁN: Székelyhoni utazás című műve 2 kötetben a Minerva kiadásában, Benczédi Pál előszavával a karácsonyi könyvpiacon megjelenik. Ára —.— Pengő. Megrendelhető szerkesztőségünk útján is.

SZENT-IVÁNYI SÁNDOR: **Jézus imádásának veszedelmessége.** Fosdicktól fordítás amerikai angol nyelvből. Igen hasznos olvasmány. Ára 50 fillér. Olvasóink figyelmébe ajánljuk. Megrendelhető a budapesti unitárius lelkészi hivatalban. Budapest, V., Koháry-utca 4.

November 15-ike Kolozsvárt.

Kolozsvárt is a régi szokásos melegséggel és bensőséggel ünnepelték meg Dávid Ferenc halálának évfordulóját, még pedig a középiskolai tanuló ifjúság rendezésében *Vörös* István gimn. és *Erdő* János teol. m. tanár rendezésében. A délelőtti istentiszteleten *Ütő* Lajos székelykeresztúri köri esperes tartott az ünnep nagyszerűségének megfelelő egyházi beszédet, közéneket a kolozsvári unitárius középiskolás leányok énekkara szolgáltatta ifj. *Márkos* Albert zenekonzervatóriumi tanár kitűnő vezetésével. Egyházi beszéd után pedig dr. Gündischné Fogarassy Klára, a nemzeti színház tagja énekszóval fokozta a buzgóságot.

Ugyan e napon délután 4 órakor az Unitárius Kollégium dísztermében műsoros ünnepély volt, melyen a tanuló ifjúság részéről közreműködtek: A kollégium énekkara Péterffy István zenetanár vezetésével, Fekete Kamilla előljáró beszéddel, Zoltán Judit szavalattal, Forner József és Bajusz István hegedű- és zongorajátékkal, Szabó Ilona zeneszámmal, Szabó Béla szavalattal. Nagyszabású előadást tartott „Dávid Ferenc és az ifjúság" címen Ütő Lajos esperes. A szép ünnepélyt a főt. püspök úr buzdító, lelkesítő beszéde zárta be.

Dávid Ferenc emlékünnepély Budapesten.

A *budapesti Dávid Ferenc egylet* negyven éven át november hóban egyházunk alapításának szentelte és mindig arra törekedett, hogy erre az emlékünnepre Erdély erre leghivatottabb férfiait nyerje meg, hogy *Dávid* Ferencet, elhivatását, munkásságát ismertessék. Jellemzi az előadókat, de különösen *Dávid* Ferenc lelki nagyságát, hogy minden alkalommal tudtak újat mondani. Nemcsak ezek a tudományos előadások bírnak friss zamattal, hanem az egyházi emlékbeszédek is. Például *Szent Iványi* Sándor vezető lelkészünk november 15-iki beszéde Dávid Ferencet eddig nem ismertett oldaláról, mint a haladás, fejlődés fanatikusát mutatja be, aki — mint a repülőgép — földről és pedig a hazai szent rögről indul el, de visszaszáll Ahhoz, aki őt küldte, Isten felé. Az ő útján azért nincs megállás, csak folytonos emelkedés.

Ép ilyen friss zamatú volt dr. *Abrudbányai* János theologiai dékán „Bizonyság a vallásban" című magasszárnyalású, mély bölcseséggel megírt és vallásos íhlettel előadott tanulmánya, melyet a kiváló előadó a budapesti *Dávid Ferenc egyletben* november 20-án olvasott fel. Jellemzi az ő lelki bátorságát, hogy épp abból indult, amit ellenfeleink leginkább szeretnek *Dávid* Ferenc bűnéül felróni, hogy vallását oly sokszor változtatta és ő teljes logikus gondolkodású okfejtéssel épp az ellenkezőt bizonyítja be, mint amivel ellenfelei vádolják. *Dávid* Ferenc azért változtatja hitvallását sok álmatlan éjszaka és átgyötrött nappali töprengések után, mert vallásos lelke nem tudott a félúton megállani, mindig fölebb és fölebb törekedett, Isten felé. Ez az igazság, ezt mi éreztük, de kifejezni nem tudtuk és ép ezért hatott és lekesített bennünket az ő előadása; mert a megismert, de kifejezni nem tudott igazság utáni szomjúságunkat elégítette ki.

A „Te benned bíztunk eleitől fogva" éneke után dr. *Csíki* Gábor esperes, az egylet főtitkára imádkozott. Művészi orgonajáték után báró dr. *Dániel* Gábor, az egylet elnöke üdvözölte a körünkben megjelent főpásztorunkat, *Józean* Miklós püspök urat, a *Dávid Ferenc egylet* két kiküldöttét, dr. *Kiss* Elek egyházi főjegyzőt, a központi egylet ügyvezető enökét és dr. *Abrudbányai* János theologiai dékánt, a központi egylet titkárát. Dr. *Kiss* Elek lelkes szavakban ismertette Erdély 22 éves küzdelmét és az igazi unitárius missziót, a szórványokban élő hívek lelki gondozását. Szavai vádoltak, de lelkesítettek is. Vádoltak azért a mulasztásért, amit a szórványokban élők ellen vétettünk nemtörődömségünkkel, de lelkesítettek arra, hogy ebbe a nemes misszióba gondolattal, szóval, cselekedettel, áldozattal, munkával részt vegyünk. Az elnöki megnyitó és dr. *Abrudbányai* János előadása után *Gyallay Pap* Domokosné énekművésznő nagy művészettel énekelte *Erkel* „Ima a Hunyadi László operából" és *Weber:* „Ima" című műveket. Zárszót a püspök úr mondott, kedves szavakban köszönte meg a szereplőknek azt az értéket, amit adtak lelki épülésünkre, azután megemlékezett a budapesti *Dávid Ferenc egylet* megalakulásáról és megjelölte egyletünk viszonyát az anyaegylethez. A Himnusz hangjai mellett zárult ez a forró este.

Sok forró estét megért ez a negyvenéves egylet, hiszen azzal dicsekedhetett, hogy házi előadója volt, ami még sokezret számláló egylteknél sem igen fordul elő — egyletünk díszét, *Percellné Kozma* Flórát értem alatta, de ez a jól sikerült estély legszebb estélyeink közé tartozik. Erdély szelleme és levegője mindig felfirrisítőleg hat a mi lelkünkre; mert vsszavezet a hazai röghöz *Csaba* királyfi birodalmába, *Dávid* Ferenc földjére!

Ujvári László

JÓZAN MIKLÓS püspök úr névnaptartás megváltásául a Nőegyletnek 100 pengőt adományozott. A Nőegylet karácsonykor a szegény gyermekek megajándékozására fogja fordítani.

KOLOZSVÁRI KOLLÉGIUMUNKBAN az E. K. Tanács kénytelen volt dec. 6-tól a karácsonyi szünidőt kiadni. A szünidő január hó 4-ig tart. A fűtőanyaghiányra való tekintettel E. K. Tanács a főtanács idejét is elhalasztotta azzal, hogy mihelyt lehetséges, újból össze fogja hívni. A főtanács idejére összehívott más egyháztársadalmi szervezetek gyűlései is arra az időre maradnak s így természetesen a Dávid Ferenc Egylet közgyűlése is. Midőn a főtanács és a főtanács előtt valami egyháztársadalmi szervezetek közgyűlései megtarthatók lesznek, egyházi főhatóságunk a meghivókat ki fogja küldeni.

A LAP ELFOGADÁSA ELŐFIZETÉSRE KÖTELEZ! Küldje be mindenki hátrálékát, hogy a jövő évben lapunk nagyobb terjedelemben jelenhessen meg.

AZ UNITÁRRIUS KÖZLÖNY DIJAI. Előfizetés egy évre 2 P. D. F. egyleti tagsági díj évi 3 P., örökös alapítási díj 50 P. A tagsági és alapítótagsági díjban benne van az előfizetési díj is.

A régi, különösen az 500 leies alapító tagsági díjak kamatai ma már nem fedezik a lap előfizetési díját. Arra kérjük tagtársainkat, hogy egészítsék ki 50 P.-re tagsági díjaikat, vagy pedig vállalják az előfizetés összegét.

NYUGALOMBA VONULÓ TANÁROK. Gálfi Lőrinc és Vári Albert teol. tanárok nyugalomba bocsátásukat kérték. Az E. K. Tanács azzal teljesítette a kérelmet, hogy Gálfi Lőrinc teológiai tanár 1943. január 1-ével, Vári Albert teol. tanár pedig 1943. ápr. 1-ével megy nyugdíjba. A teol. akad. igazgatóságának javaslatára az E. K. Tanács úgy határozott, hogy az újszövetségi szakot pályázathirdetés útján, az egyháztörténelmi és egyházjogi szakot pedig meghívás útján tölti be.

Az unitárius hit és tudomány eme két kiváló munkásáról lapunk kellő időben részletesen meg fog emlékezni.

TANULMÁNYI FELÜGYELET. A kolozsvári tankerületi főigazgató, dr. Kántor Lajos igazgatót főgimnáziumunkhoz kiküldötte, aki több napon keresztül tanulmányi felügyeletet tartott a latin nyelvből. Továbbá ifj. Hadházy Sándor tanár, tanulmányi felügyelőt kiküldötte a dési állami, besztercei állami és evang. gimnáziumokhoz, végül a kolozsvári koedukaciós zsidó gimnáziumhoz a történelem tárgyára. Hadházy afia vizsgálata után mindenütt minta-tanítást is teljesített és jelentéseit a tankerületi főigazgatónak megtette.

KERESZTELŐ. A főtisztelendő püspök úr abban az áldott örömben részesült, hogy fia: Józan György O. K. H. főtisztviselő György nevű második gyermekét, mint kedves unokáját megkeresztelhette.

A KÖZPONTI DÁVID FERENC EGYLET őszi felolvasó sorozata a jelen évben is magas színvonalon állott és nagy közönséget vonzott. Kiváló, a közélet és a tudomány jelesei voltak az előadók. November hó 16-án dr. Szathmáry Lajos, az EMKE főtitkára: A szórvány magyarok ügyéről; november hó 23-án dr. Veress Gábor egyetemi tanár, az Ibusz ügyvezető elnöke: Közlekedésről, dr. László Gyula egyetemi m. tanár „A honfoglaló magyarság művészete Erdélyben"; Kozma Ferenc vk. százados korszerű katonai kiképzésről tartott kiválóan értékes, építő előadást. Megnyitó vagy bezáró beszédet tartottak: Józan Miklós püspök, dr. Gelei József főgondnok és dr. Kiss Elek főjegyző, ügyv. alelnök. Imával közreműködtek: Bodor András tanárlelkész, Simén Dániel és dr. Abrudbányai János teol. tanárok, Benczédi Pál vallástanár. Szavalattal: Zoltán Judit, Bencze Márton, Szabó Béla és Gellért Imre.

A BERDE ALAPHOZ való hozzájárulás címén a Homoródvárosfalvi Unit. Egyházközség hívei 80 kg. veteményt, 62 kg. kukoricát, 76 kg. burgonyát és 18 kg. babot szolgáltattak be a Székelykereszturi Unit. Gimn. Konviktusához.

A FELEKEZETKÖZI VISZONY. Dr. *Raffay* Sándor evangélikus püspök 1942. szeptember 3-án Budapesten tartott egyházkerületi közgyülésen felolvasott évi jelentésében a következőket írta:

„Felekezetközi viszonyokról olyan jól esnék már egyszer valami kedvezőt mondani, de — úgy látszik — hogy Krisztus híveinek szívét még a háborús idők sok nagy gondja és baja sem hajlította közelebb egymáshoz. A reverzálishajsza tovább tart, a pápás egyház sajtója tovább gúnyol bennünket és tovább izgat ellenünk. Isten legyen irgalmas azoknak, akik a keresztény egyházak között még ma is szitják a visszavonást..."

Szívünkbe nyillalnak ezek a szavak. Hát így állunk valóban?! Nincs kivel küzdenünk? Nem vívunk-e élet-halálharcot Keleten az ördög vösös hadseregével? Nem csonka-e még hazánk? Nem nyögnek-e még százezrek testvéreink közül idegen rabságban, börtönök fenekén, nagy megpróbáltatásban?! Magyar testvérek, még nem érünk rá a felekezeti béke megbontásának nagy fényűzésére.

KÉRELEM LELKÉSZ AFIAIHOZ ÉS MÁS HITTESTVÉREINKHEZ. A kolozsvári unitárius lelkészi hivatal arra kéri lelkészeket, hogy ha hivei közül valaki a kolozsvári kórházak valamelyikébe kerül, szíveskedjék értesíteni (Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 14.), hogy a betegeket meglátogathassa. A betegeket szintén kéri, hogy Kolozsváron létükről egy levelezőlapon, vagy telefoni úton a lelkészi hivatalhoz értesítést küldeni szíveskedjenek.

AZ EGYETEMES UNITÁRIUS LELKÉSZKÖR OKTÓBERI VÁLASZTMÁNYI ÜLÉSE SZÉKELYUDVARHELYT. A napilapok és az Unitárius Egyház című lap részletesen megemlékeztek az egyetemes lelkészkör választmányának október hó 25-én tartott gyűléséről s ez alkalommal közreműködtek a választmányi tagok azokon a szép és maradandó értéket képviselő ünnepélyeken, melyeket a székelyudvarhelyi egyházközség aktóber 25-én s a székelykereszturi pedig október 26-án, mindkét helyen a templomban rendezett. A Választmány a lelkészkört érdeklő ügyekkel foglalkozott s ezekről az egyetemes gyűlésnek jelentést is tesz, de értesített is erről minden lelkészt. Az ünnepélyek lefolyása a következő volt:

Ünnepély a székelyudvarhelyi unitárius templomban október hó 25-én estve.

Az unitárius templomban szombaton délután tartott ünnepélyen nagy gyülekezet vett részt, köztük sokan a város más vallású társadalmának tagjai közül, élükön Sebesi Ákos dr. főispán és felesége, Szentkirályi Kálmán alispán, Filó Ferenc dr. polgármester és a másvallású nőegyletek elnöksége. Ferencz József budapesti lelkész imája után Abrudbányai János dr. dékán tartott egyházi beszédet, melyben a háborus küzdelem közepette aggodalmaskodóknak a lelkét ébresztgette. A hivő embernek, minden unitáriusnak és minden magyar embernek, akik az itthoni fronton dolgoznak, a feladata az építés. Sem a nemzet történelme, sem a nemzet mai ereje, sem egységessé alakuló lelkisége nem engedheti meg, hogy e legsúlyosabb történelmi időkben a nemzet bármely tagja a harcot feladja, a küzdelmet s annak eredményét veszélyeztesse s ezzel a végső győzelmet, — melynek eljövetelében rendíthetetlenül bízunk — hátráltassa. Ének- és zneszámok után Máthé Zsigmond nyárádszentmártoni lelkész mondott beszédet, kihangsúlyozva, hogy a mai kor borúlátása helyett a magyar jövőt építő nemzedéknek bízó magatartással és erős hittel kell rendelkeznie. Az ünnepélyt Sigmond József lelkész zárta be, aki feleségével együtt sokat fáradozott e lelkitalálkozó megrendezésén.

Ünnepély Székelykeresztúron.

A székelykereszturi unitárius templomban, ahol a gyülekezet tagjain kívül az unitárius kollégium diáksága is megjelent, Kővári Jakab kénosi lelkész mondott imádságot, Abrudbányai János dr. dékán prédikált a hivő ember magyar kötelességeiről. A megjelent vendégeket Ütő Lajos esperes üdvözölte, Jánosi Gabi tanítónő szavalata után Benczédi Pál a kolozsvári kollégium vallástanára tartott előadást homoródjánosfalvi Sándor István egykori székelyföldi unitárius lelkipásztor, híres könyvgyűjtő és ismert történetíró alakjáról. Sándor István „Székely-

honi utazás" c. könyvével, mely 100 esztendővel ezelőtt íródott, megelőzte Orbán Balázs báró ismert székelyföldi monográfiáját. E kéziratban néhány példányban feltalálható munkát most rendezi sajtó alá Benczédi Pál s e nagy érdekességű könyv az előadó bevezető tanulmányára rövidesen megjelenik. Székely népviseletbe öltözött kisleányok szavalatai után Ferenc József lelkész a lelkészkör titkára mondott zárszót.

Az ünnepély után a megjelent lelkipásztorok az unitárius gimnázium tanári karával együtt egyszerű vacsorán vettek részt a székelkereszturi gimnázium konviktusában. –

A találkozó a két székelyváros közönségét arra ébresztette, hogy a felekezetek vallásos ünnepélyeit is be lehet állítani az egységes és egyre öntudatosabb közösségben megnyilatkozó nagy nemzeti céljaink szolgálatába.

NAGYHOMORÓDMENTI TÁRSASKÖR f. hó 15-én tartotta az új munkaidényben első felolvasó összejövetelét Homoródszentpálon. Ez ülésen *Kiss Sándor* h.-jánosfalvi unit. lelkész, elnök megnyitója után *Bede Emil* recsenyédi unitárius lelkész, titkár olvasott fel a délpestmegyei testvérközség látogató útról. A hangulatos felolvasást időszerű kérdések megbeszélése követte, melyek során az évi programm is összeállíttatott. Egyben kimondatott, hogy a Társaskör következő ülését december 6-án tartja Kormányzó Urunk Őfőméltósága névünnepén. Örömmel adunk hírt a Társaskör újabb munkába indulásáról, hiszen a munka oroszlán részesei a mi kicsi unitárius világunk élmunkásai is.

NYUGTÁZÁS. Az egylet pénztárába október 12-től december 5-ig *tagsági díjat* fizettek: Ferencz József Budapest, Kővári Jakab Kénos, Székely Gyula Kolozsvár 1942-re, özv. Székely Mózesné Felsőrákos 1940—1942-re, Péter Ödön Bözödújfalu, Nagy József Kolozsvár 1941—42-re, Vári Albert Kolozsvár 1939—1942-re. November 12-ig: Incze Katalin Szeged 1942-re, Nagy Sándor Lókod 1941—42-re, (3 P. 40 f.), Zsigmond József Gagy 1941—42-re (3 P. 40 f.), Iszlai Kálmán Kiscsákó 1942—43-ra (3 P. 80 f.), Firtos Áron Kénos 1940—43-ra (10 P.), Varga Lajos Zilah 1942-re, Keresztes Gyula Kolozsvár 1939—1942-re.

Előfizetői díjat fizettek: Marosi Julianna Budapest, Sz. Rend József Kolozsvár 1942-re, Vörös Istvánné Nyárádszereda 1941—1943-ra, Vörös István Kolozsvár 1942—43-ra, Major Domokos Csekefalva 1941—42-re, Gál Béla Lokod 1938—1942-re, Unitárius Egyházközség Kissolymos 1938—1942-re, ifj. Csete Imre Kolozs.

Alapítói díjban fizettek: Özv. Richterné Gvidó Julia Siménfalva 5 P., Lőrinczy Domokos Kissolymos 10. P., László Péter Medesér 10 P. 20 f.-t.

Kolozsvár, 1942. december 5-én.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

KÖSZÖNETNYILVÁNITÁS. Kedves Híveimnek, régi jó barátaimnak és ismerőseimnek Miklós-napi üdvözletükért és jókívánataikért ezúton mondok hálás köszönetet. Én is viszont minden jót kívánok mindnyájuknak a közeledő szent ünnepek és a magyar Újév alkalmából. Szeretetteljes üdvözlettel, Kolozsvár, 1942. december 8. *Józan Miklós* püspök.

Szám: ad. 1809—1942. E. K. T.

Körlevél.

Valamennyi Egyházi Tanácsos Atyánkfiának a Főtanács idejének elhalasztása tárgyában.

Az Egyházi Képviselő Tanácsnak 1942. december 5-én tartott ülése határozatából értesítjük, hogy a december 13-ra kitűzött Egyházi Főtanácsi és az ezzel kapcsolatosan jelzett más ülések, a fűtőanyag teljes hiánya miatt, további intézkedésig, elmaradnak.

Kolozsvár, 1942. december 5.

Atyafiságos üdvözlettel:

Püspök helyett:

Dr. Kiss Elek egyh. főjegyző.

Dr. Gelei József egyh. főgondnok.

Szám: 1807—1942. E. K. T.

Pályázati hirdetés teol. tanári állásra.

E. K. Tanács a Teológiai Akadémia Igazgatóságának 129—1942. számú előterjesztésére pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán 1943. szeptember 1-én megüresedő újszövetségi teológiai tanári tanszékre.

A Teológiai Akadémia szabályzata 54. §. 2-ik bekezdése szerint pályázhatnak és választhatók azok, akik teológiai tanári képesítő vizsgálatuk letevése előtt vagy után legalább 2 évig egyházi képesítésüknek megfelelő állást töltöttek be.

Az Egyházi Főtanácshoz címzendő folyamodások — amelyekben a nős pályázók feleségük unitárius voltát is igazolni tartoznak, az Akadémia Igazgatóságához nyujtandók be 1942. december hó 9-ig.

A Magyarországi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Kolozsvárt 1942. november hó 27-én tartott üléséből.

Józan Miklós, püspök.

Eladó egy nagy kiadású Dávid Ferenc kép, 200 P. Megtudható H. S. pénztárnoknál, Kossuth Lajos-utca 9. szám.

Az „Unitárius Közlöny" megjelenik havonta 15-én.

Felelős szerkesztő és kiadó: BENCZÉDI PÁL Kolozsvár, Kossuth L.-u. 9.

Minerva R.-T. Kolozsvár 16016 — Felelős vezető: Major József.

5770